

КРЕДИТНО-ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ УКРАЇНИ СЕРЕДИНИ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТ. У ПРАЦЯХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ

Радченко Н.М., к.і.н., доцент;
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

Процес становлення та розвитку кредитно-фінансової системи України ХІХ – 1917 р. був предметом уваги багатьох сучасників та вже більше ста років у більшій чи меншій мірі привертає увагу вітчизняних науковців. У сучасній історіографії історія кредитно-фінансових установ України стала предметом ряду дисертаційних досліджень як з історичних так і економічних наук. Однак в них вивчалися умови та процес становлення галузі, а джерела інформації аналізувалися лише у відповідних підрозділах дисертацій. Умовно вказані праці можна згрупувати за об'єктами їхнього дослідження: 1) праці із загальним вивченням історії кредитно-банківської системи; 2) історія кредитних товариств; 3) історія банків; 4) історія розвитку кооперації на Україні. Окремо слід вказати групу досліджень напрямку історія економічної думки.

Праці із загальним вивченням історії кредитно-банківської системи репрезентує дослідження Краснікової О. «Фінанси та кредит у сільському господарстві Лівобережної України епохи вільного підприємництва (1861-1917 рр.)». У якій вона використовує різні джерела інформації, застосувавши поділ на за видами, за характером, а також за їхнім походженням. Вивченням різних аспектів історії банків та кредитних установ України займалися вчені Шевченко В., Прилуцький О., Вісин В. Єдиним дослідженням історії кредитних установ України, окрім банків, стало вивчення історії розвитку ломбардів, яке здійснила М. Казьмирчук у праці «Соціальна діяльність ломбардів під російської України (1886-1917 рр.)».

Частина дисертацій предметом дослідження обрала кооперацію у її різних різновидах та проявах, і питання кредитно-банківської сфери, а точніше установ дрібного кредиту, вони висвітлюють саме з цієї точки зору. До таких праць відноситься робота Марочко В. «Українська селянська кооперація. Історико-теоретичний аспект (1861-1929)», Сидоровича О. «Споживча кооперація на лівобережній Україні в другій половині ХІХ ст. – на початку ХХ ст.: історичний аспект», Фареній І. «Кооперативний рух у Наддніпрянській Україні в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття», Власенко В. «Кредитна кооперація Лівобережної України другої половини ХІХ – початку ХХ ст.», Ленченко Ф. «Становлення та розвиток споживчої кооперації Київської губернії (1868-1917 рр.)».

У напряму економічна теорія та історія економічної думки проводила дослідження історії банків І. Новікова. Специфіка економічного спрямування дослідження відчутна широкому використанні праць українських та російських учених ХІХ – початку ХХ ст., історико-економічної літератури, яка безпосередньо, або опосередковано, за словами автора, висвітлює історію розвитку банківської системи в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.

Цікавою є дисертаційна робота О. Панченко, адже на відміну від інших метою дослідження виступає з'ясування ролі кооперативних видань, праць представників кооперативної думки у інформаційній підтримці модернізації аграрного сектору. Фактично на сьогодні праця написана дослідницею історії економічної думки України є єдиною роботою саме джерелознавчого спрямування.

Окремі питання знову не джерельного комплексу, а історії банків чи кредитних організацій досліджувалися у численних статтях, виступах на конференціях: О. Головка, Л. Левченко та ін. Робота Левченко представляє собою огляд фондів Державних архівів південних областей, і хоча, предметом дослідження є купецтво, авторка подає матеріал цікавий для вивчення й історії банківський установ.

Долучилися до розробки досліджуваної теми і українські вчені діаспори, щоправда здебільшого висвітлюючи проблематику через призму питання сільськогосподарської кооперації. У 90-х рр. ХХ ст. виходить праця Я. Пришляк «Кредитні спілки в контексті історії української кооперації».

Останні дослідження сучасних авторів, які займалися дослідженням різних аспектів розвитку кредитно-фінансової системи України 2 пол. ХІХ – 1917 р., значно розширили пізнавальний аспект теми. Це зумовлено тим, що сучасні дослідники наповнили свої роботи фактичним матеріалом, статистичними даними, що зберігалися у вітчизняних та закордонних архівах, а також із періодики та ряду видань, що вийшли в світ за кордоном.

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ НАУК

Южека Роман Сергійович, студент магістратури 5-го курсу навчальної групи М-ЮД-722 (д) юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, член Дніпропетровської обласної організації «Асоціація українських правників»

Науковий керівник: професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор філософських наук, доцент Скиба Елеонора Костянтинівна (Україна, місто Дніпро)

Сучасний етап становлення України та проведення реформ потребує осмислення онтології права. Безумовно, філософія права в системі юридичних наук набуває особливого значення, оскільки, об'єднує філософію та право, як невід'ємні складові юриспруденції. Філософія права посідає особливе місце в системі юридичних наук, тому що у своїй основі має філософське знання, яке стосується місця і ролі права у житті людини.

Дослідженням обраної теми присвячували свої праці такі вчені-науковці, як: І.О. Ільїн, Б.О. Кістяківський, К.О. Неволін, П.О. Сорокін та багатьох інших. Проте, з розвитком сучасного суспільства та змінами, які відбуваються у світлі права тема і досі залишається актуальною.